

KÖNYVISMERTETÉS/ BOOK REVIEW

Területi egyenlőtlenség és társadalmi jól-lét

[Szirmai Viktória (szerk.): A területi egyenlőtlenségektől a társadalmi jól-lét felé. Kodolányi János Főiskola Székesfehérvár, 2015. ISBN 978-615-5075-27-8, 480 oldal]

*Kulcsár László*³¹

A Szirmai Viktória által szerkesztett és részben írt könyv igen figyelemreméltó mottóval rendelkezik. A Joseph E. Stiglitz idézet figyelmeztet bennünket arra, hogy a társadalom folyamatainak feltárása megköveteli a közgazdasági szempontok újragondolását, s bizonyos mértékig azt is, hogy túllépünk azokon. Stiglitz egy vihart kavart egyetemi előadásában azt is mondta, hogy a közgazdaságtan matematikai törvényei csak az egyetemi előadótermen belül érvényesek, s az életben a kultúra felülírja a megdönthetetlennek hitt közgazdasági törvényeket.

Szirmai Viktória nevével fémjelzett könyv szerzői magukénak vallják ezt a szemléletet, s a könyv jó példája annak, hogy a TÁMOP projektek hogyan gazdagíthatják a közgondolkodást és a tudományos megismerést, ha a közgazdaságtan és a szociológia megtermékenyítő integrált módszertanát követik.

Bevezető tanulmányában Szirmai Viktória a társadalmi jól-lét problémáit elemzi, s meghatározza a könyv tanulmányainak célját, mikor azt írja, hogy „Az itt vállalt feladat a társadalmi jól-lét, főként annak hátrányával összefüggő, immár globális szintű egyenlőtlenségi problémák jelzése...” (24. old.). Mielőtt Európa versenyképességének kérdéseit vázolja, a bevezető tanulmányban megvilágítja a jól-lét problémáit, igen helyesen megkülönböztetve annak nyugat-európai és kelet-európai, s abban a magyarországi jellegét.

A könyv elméleti és módszertani tanulmányokkal indul. Nagy Gábor és Koós Bálint a jól-léti index fejlődését elemzi, Hervainé Szabó Gyöngyvér a nemzetközi jól-léti közpolitikák sajátosságait mutatja be, majd Szirmai Viktória az európai urbanizációs szakaszok jól-léti kérdéseit vázolja. Két igen érdekes kérdéseket feszegető tanulmány következik az elméleti

³¹ Kulcsár László, Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar, Sopron

fejezetten belül: egyrészt Schuchmann Júlia írása a szuburbanizációs folyamatokról, másrészt pedig Szirmai Viktória – Ferencz Zoltán írása a centrum- periféria modell átalakulásáról, az úgynevezett gentifikáció jelenségéről.

A könyv következő része a nagyvárosi térségek társadalmi jól-lét sajátosságait mutatja be. Ezen a részen belül Berki Márton és Halász Levente tanulmányára, valamint Csizmadia Zoltán írására hívjuk fel a figyelmet. Az előbbi a jól-lét területi és társadalmi meghatározottságát elemzi, míg az utóbbi az egyenlőtlenségekből fakadó társadalmi konfliktusok kérdését vizsgálja.

Tímár Judit, Kovács Katalin és Váradi Mónika Mária tanulmánya Igen érdekes témát érint, a jól-lét deficit kérdését a hátrányos helyzetű kistérségekben. Módszertanilag igen érzékeny témáról van szó, hiszen a boldogság és az elégedettség és a földrajzi helyzet összefüggését az eltérő társadalmi összetétel is árnyalja, s maga a társadalmi összetétel is változó. Szívesen olvastunk volna a könyvben közölnél részletesebb elemzést. Ugyanez a megállapítás vonatkozik Kovács Katalin és Király Gábor az előbbi után következő tanulmányára is. Nemcsak a téma aktualitása és tudományos szempontból való érdekessége miatt, hanem módszertani okokból is. Az egyénre vonatkozó változók együtt szerepeltetése a térségre vonatkozó változóval problematikus, hiszen könnyen a Babbie-féle ökológiai tévkövetkeztetés hibájába eshetünk. A földrajzi tényező hatását a szubjektív jól-lét tényezőjére igen fontos vizsgálni, de arra is figyelni kell, hogy bizonyos szubjektív társadalmi tényezők földrajzi együtt járása még nem kellő bizonyíték ez utóbbiak hatására. Erre utal a kötet két másik tanulmánya is, amelyek következtetése ellentmond az előbb említett tanulmánynak (Baranyai–Berki–Halász–Koós–Schuchman, 375–397. old.; Csizmady Adrienne, 399–414. old.).

A versenyképesség igen divatos téma a közgazdasági és a szociológiai kutatási témákban. Meg kell azonban jegyezni, hogy a gazdasági és főként a társadalmi versenyképesség fogalma egyrészt bizonytalan, másrészt értékszemponitú, azaz csak egy adott értékrendszer keretén belül értelmezhető. A szakirodalom általában eltekint ezektől a nehézségektől és így tesznek a kérdéssel foglalkozó írások is. Ebben a vonatkozásban Koós Bálint, Baranyai Nóra és Baráth Gabriella, valamint Ferencz Zoltán tanulmányait kell megemlítenünk. Ebben a részben Michalkó Gábor tanulmánya a turizmus városi összefüggéseiről kidolgozottabbnak tűnik, mivel a társadalmi versenyképességet jól-léti indikátorokhoz köti.

A kötetet tartalmilag Szirmai Viktória összegző tanulmánya zárja, amely jól szintetizálja a közölt tanulmányok megállapításait. Ez a tanulmány egy önálló közlést is megérdemel. Az összegzés után módszertani és bibliográfiai melléklet jelzi a kötet végét.

A könyvet nagyon sok vonatkozást tekintve ajánlhatjuk az olvasónak. Közgazdászok, szociológusok, regionalisták, szociális kérdések iránt érdeklődők, társadalmi problémák iránt érzékeny politikusok egyaránt találnak benne hasznosítható tudományos elemzéseket.

